

การจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านไฮตากสู่การสร้างการรับรู้อัตลักษณ์ไฮตากแลนด์

The Management of Community Based Tourism of Ban Hi-Tak

Towards the Perception of Hi-Tak Land Identity

ไทยโรจน์ พวงมณี^{1*}, สุภาวดี สำราญ², วีระนุช แยมยิม³, ศุภสิทธิ์ เจริญสุข⁴, อิศริยาภรณ์ ชัยกุลลาบ⁵,ชนิษฐา หาระคุณ⁶ และนัยนา อรรจนาท⁷Thairoj Phoungmanee^{1*}, Supawadee Sumran², Weranuch Yamyim³, Kochasee Chareansuk⁴,Issariyaporn Chaikularb⁵, Khanidta Harakun⁶ and Naiyana Ajanatorn⁷

Received: 16 August 2025 Revised: 7 September 2025 Accepted: 9 September 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทพื้นที่หมู่บ้านไฮตาก อำเภอกงเรือ จังหวัดเลย และ 2) ศึกษาการจัดการท่องเที่ยวหมู่บ้านไฮตาก ตำบลลาดค่าง อำเภอกงเรือ จังหวัดเลย ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษา ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 36 คน ได้มาด้วยวิธีการเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) หมู่บ้านไฮตากเป็นหมู่บ้านหนึ่งของอำเภอกงเรือที่เดิมมีอาชีพเกษตรกรรม มีประเพณีสักการะบูชาพระพุทธรูปนาบรพตบนยอดภูเรือในวันสงกรานต์ และงานบุญตามประเพณีฮีต 12 มีวัดโพธิ์ชัยเป็นพื้นที่ปฏิบัติกิจกรรมทางพุทธศาสนาและการท่องเที่ยว จุดแข็งหมู่บ้านคือมีผู้นำเข้มแข็ง มีพื้นที่ธรรมชาติและวัฒนธรรมมีบั้งเต้าที่โดดเด่น สมาชิกในชุมชนร่วมมือร่วมใจพัฒนาหมู่บ้านกับผู้นำ และเป็นหมู่บ้านการท่องเที่ยว ส่วนจุดอ่อนหมู่บ้าน ไม่มีรถประจำทางเข้าแหล่งท่องเที่ยว ป้ายสื่อสารข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวยังไม่ชัดเจน ยังไม่ได้จดทะเบียนการจัดตั้งกลุ่มการจัดการท่องเที่ยว ขาดการจัดการพื้นที่หมู่บ้าน และขาดงบประมาณพัฒนา 2) หมู่บ้านไฮตาก ได้จัดการท่องเที่ยว 2 รูปแบบคือ (1) การท่องเที่ยวตามโปรแกรมที่กลุ่มการจัดการท่องเที่ยวจัดขึ้น และ (2) การท่องเที่ยวด้วยตนเองลักษณะการตั้งแคมป์บนพื้นที่การท่องเที่ยว

คำสำคัญ: การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน, การท่องเที่ยวหมู่บ้านไฮตาก, การท่องเที่ยวรูปแบบแคมป์ปิ้ง

^{1,7} รองศาสตราจารย์, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Associate Professor, Faculty of Humanities and Social Sciences, Loei Rajabhat University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร., คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Assistant Professor, Dr., Faculty of Science and Technology, Loei Rajabhat University

³ อาจารย์, ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Lecturer Dr., Faculty of Education, Loei Rajabhat University

^{4,5} ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร., คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Assistant Professor, Dr., Faculty of Humanities and Social Sciences, Loei Rajabhat University

⁶ อาจารย์, คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Lecturer, Faculty of Management Sciences, Loei Rajabhat University

E-mail: thai-roj@hotmail.com, Tel. 089-7094272 * Corresponding Author

ABSTRACT

This research aims to 1) study the contextual background of Hai Tak Village, Phu Ruea District, Loei Province, and 2) investigate tourism management in Hai Tak Village, Lad Khang Subdistrict, Phu Ruea District, Loei Province. A qualitative research approach was employed, with a purposively selected Key informant of 36 participants. The data were collected through interviews, observations, and focus group discussions, followed by content analysis. The findings revealed that Hai Tak Village is one of the agricultural communities in Phu Ruea District, traditionally situated near Phra Buddha Nawabanphot at the top of Phu Ruea Mountain, where the annual Songkran Festival and the Heet 12 traditional merit-making ceremonies are held. Wat Pho Chai serves as the center for Buddhist activities and tourism. The village's strengths include strong leadership, distinctive natural and cultural attractions such as the Phi Bung Tao spirit worship site, active community collaboration in village development, and its status as a tourism village. However, weaknesses include the lack of public transportation to tourist sites, unclear informational signage, unregistered tourism management groups, insufficient beautification of the village area, and limited development budgets. Hai Tak Village manages tourism through two models: (1) structured tour programs organized by the tourism management group, and (2) self-guided tourism by setting camps within areas of tourist attractions.

Keywords: Community Tourism Management by Community, Hai Tak Village tourism, Camping Tourism

1. บทนำ

จังหวัดเลยมียุทธศาสตร์การท่องเที่ยว โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างพัฒนาคุณภาพชีวิตและรายได้ให้กับชุมชน ผ่านการจัดการท่องเที่ยว การจำหน่ายผลิตภัณฑ์และการเป็นผู้ประกอบการท่องเที่ยว สำหรับอำเภอภูเรือเป็นพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรม มีคำขวัญประจำอำเภอว่า “เมืองแห่งทะเลภูเขา สุดหนาวในสยาม ดอกไม้งามสามฤดู” จึงมีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ ได้แก่ ภูเรือ และพื้นที่ทางศาสนา ได้แก่ วัดโพธิ์ชัย ที่ช่วยดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาสัมผัสธรรมชาติและวัฒนธรรมที่มีความงามได้ สำหรับหมู่บ้านไฮตากถูกสร้างจุดขายให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวพักผ่อนด้วยรูปแบบการแคมป์ปิ้ง และพื้นที่การเรียนรู้วิถีชีวิต มีประเพณีและวัฒนธรรมผีปู่ตา ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลลาดค่าง และอำเภอภูเรือได้ขับเคลื่อนนโยบายของจังหวัดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ว่า “ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวและกีฬา และยุทธศาสตร์การพัฒนาขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น” โดยมีกลยุทธ์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีมาตรฐาน และชุมชนได้ร่วมมือกับสำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดเลย พัฒนาหมู่บ้านไฮตากเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวโอท็อปนวัตกรรม ดังคำกล่าวที่ว่า กรมการพัฒนาชุมชน มีภารกิจส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาอาชีพ การยกระดับเศรษฐกิจชุมชนเพื่อให้ชาวบ้านมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการจัดการท่องเที่ยว (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเลย, 2568) ซึ่งการท่องเที่ยวชุมชนจะช่วยสร้างงานสร้างรายได้ให้กับชุมชน และเป็นเครื่องมืออนุรักษ์ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ประเพณี ศิลปะวัฒนธรรม และวิถีชีวิตอันดีงามให้คงอยู่ โดยผู้ที่ได้รับประโยชน์

จากการพัฒนาและการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้แก่ คนในท้องถิ่น ชุมชนท่องเที่ยว ผู้จัดการท่องเที่ยว และผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว เช่น ที่พัก ร้านอาหาร ร้านของที่ระลึก และรถรับจ้าง (วัลลภ วรณโอสถ, 2561)

สำหรับหมู่บ้านไฮตากได้จัดการท่องเที่ยวมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 โดยเปิดรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการเข้ามาสัมผัสกับคุณค่าวิถีชีวิต วัฒนธรรมและธรรมชาติในพื้นที่ ได้แก่ วัฒนธรรมผีบังเต๋ และการเกษตรกรรมแบบผสมผสานผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งที่ผ่านมาชุมชนได้เรียนรู้การจัดการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบและมีเป้าหมายสอดคล้องกับสภาพจริง รวมทั้งข้อจำกัดต่าง ๆ ทางสังคมและสภาพแวดล้อม ได้กำหนดแนวทางที่เกี่ยวกับมาตรการและแผนปฏิบัติ ตลอดจนการกำกับติดตาม ประเมินผลการจัดการการท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ เพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริง (ธง คำเกิด และคณะ, 2564) เมื่อกล่าวถึงคำว่า “การจัดการท่องเที่ยว” หมายถึง ทุกกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการบริการ (Hospitality) และ การเดินทาง (Travel Industry) โดยครอบคลุมขั้นตอนการวางแผน การดำเนินงาน ไปจนถึงการควบคุมและพัฒนาบริการด้านการท่องเที่ยวเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวทุกมิติ (Barten, 2024) ส่วนปัญหาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนนั้น ธง คำเกิด และคณะ (2564) กล่าวว่า ชุมชนที่มีการท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังขาดการบูรณาการท่องเที่ยวกับภาคส่วนต่าง ๆ เป้าหมายการดำเนินการไม่ชัดเจน ขาดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ภาครัฐและภาคเอกชนส่งเสริมไม่ตรงประเด็นการพัฒนา อย่างไรก็ตามการจัดการท่องเที่ยวหมู่บ้านไฮตากมีลักษณะแบบค่อยเป็นค่อยไป ขาดการเรียนรู้การจัดการพื้นที่และการท่องเที่ยวที่สะท้อนเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่ง Chechelashvili & Malania (2024) กล่าวว่า อัตลักษณ์พื้นที่ท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่น ถ้าสามารถสื่อสารและจัดการได้ชัดเจนก็จะทำให้นักท่องเที่ยวพิจารณาเข้ามาท่องเที่ยว เช่น ทำเลที่ตั้ง (Location) ภูมิทัศน์ (Landscape) ที่พักอาศัย (Housing) และ โปรแกรมนำเที่ยวหรือทัศนศึกษา (Excursions) ก็จะทำให้นักท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่การท่องเที่ยวได้ยาวนานขึ้น

จากที่กล่าวมาหมู่บ้านไฮตากเป็นหมู่บ้านการท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นด้านพื้นที่และวัฒนธรรม มีการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวที่ขาดการบริหารจัดการที่ชัดเจน ขาดการสร้างรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวที่จะส่งผลกระทบต่อ การทำการตลาดการท่องเที่ยว และขาดการสร้างอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ให้เชื่อมโยงกับชื่อเรียกของนักท่องเที่ยวขนานนามว่า “ไฮตากแลนด์ (Hytak Land)” ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาจัดการท่องเที่ยวบ้านไฮตาก ตำบลลาดค่าง อำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย เพื่อหาแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านการท่องเที่ยวให้มีศักยภาพตามอัตลักษณ์และมีมาตรฐานต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่และบริบทการจัดการท่องเที่ยวหมู่บ้านไฮตาก อำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย
- 2.2 เพื่อศึกษาการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนหมู่บ้านไฮตาก ตำบลลาดค่าง อำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย

3. ทบทวนวรรณกรรม

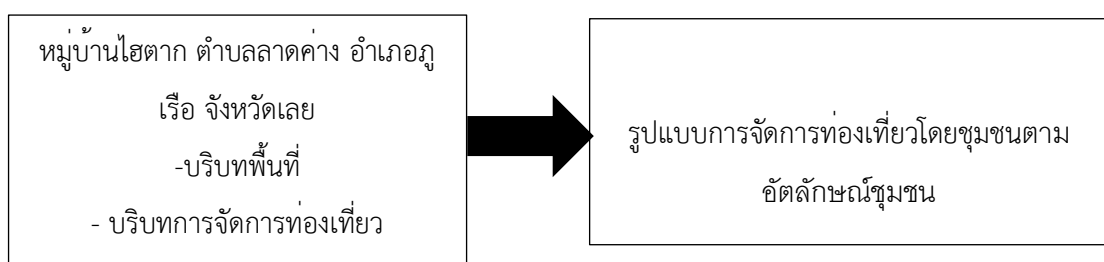
3.1 แนวคิดการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-Based Tourism - CBT) การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการท่องเที่ยวที่สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมบริหารจัดการท่องเที่ยว โดยมุ่งการสร้างปฏิสัมพันธ์ และความผูกพันระหว่างเจ้าบ้านกับนักท่องเที่ยวผู้มาเยือน เน้นกิจกรรมท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม ทั้งนี้เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสอย่างลึกซึ้งถึงรากเหง้าทางวัฒนธรรมของชุมชน มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สร้างประสบการณ์เชิงคุณค่าและสร้างทัศนคติที่ดีต่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการดังนี้ การร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมพัฒนา ร่วมลงมือปฏิบัติ ร่วมแบ่งปันผลประโยชน์ และมีส่วนร่วมประเมินผล (ณัฐพัชร มณีโรจน์, 2560)

การบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้นจะต้องเชื่อมโยงและประสานงานกับชาวบ้านที่อยู่รอบชุมชน เครือข่ายองค์กรในชุมชน สถาบันการศึกษา ภาครัฐที่มีหน้าที่หนุนเสริมและพัฒนา เพื่อให้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่การสร้างองค์ความรู้และพัฒนาทรัพยากรอันมีคุณค่าของชุมชนไปสู่การจัดการท่องเที่ยวได้อย่างมีศักยภาพ โดยดำเนินการจัดการท่องเที่ยวตามจัดการองค์ประกอบการท่องเที่ยว (5A) ดังนี้ 1) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจ 2) การเข้าถึง (Accessibility) ที่สะดวกต่อการเดินทาง 3) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) ที่พร้อมรองรับนักท่องเที่ยว 4) ที่พัก (Accommodation) ที่มีคุณภาพ และ 5) กิจกรรม (Activity) ที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าร่วมได้ (ไทยโรจน์ พวงมณี และคณะ, 2566)

3.2 แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) คำว่า Triple Bottom Line (TBL) หมายถึง แนวคิดทางปรัชญาองค์กรที่มุ่งพัฒนาและดำเนินกลยุทธ์ในมิติดังนี้ 1) มิติด้านความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ ด้วยการสร้างรายได้จากการขาย ผลกำไรและผลตอบแทนจากการลงทุน (ROI) โดยมีตัวชี้วัด ได้แก่ จำนวนผู้เข้าพัก รายได้ต่อห้องพัก จำนวนผู้เยี่ยมชม 2) มิติด้านสังคม หรือ ทุนทางสังคม (Social Capital) ได้แก่ (1) ทุนมนุษย์ (Human Capital) เช่น พนักงาน ผู้รับเหมา ซัพพลายเออร์ และที่ปรึกษา (2) การลงทุนจากระบบสังคม ที่สนับสนุนธุรกิจที่เน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เช่น การเห็นคุณค่าตนเองและผู้อื่น ความไว้วางใจ ความเชื่อมโยงกับการมีส่วนร่วมในชุมชน และเครือข่ายทางสังคม และการให้คำตอบแทน 3) มิติด้านสิ่งแวดล้อม หรือทุนทางธรรมชาติ (Natural Capital) ที่ให้ความสำคัญกับทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ แร่ธาตุ แม่น้ำและแผ่นดิน (James E. Stoddard, Carol E. Pollard & Michael R. Evans, 2012) สำหรับการพัฒนาอย่างยั่งยืนของการจัดการท่องเที่ยวนั้น ต้องเน้นการดำเนินการ 3 มิติ โดยต้องสร้างมูลค่าให้มากที่สุดและลดผลกระทบให้น้อยที่สุด ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ได้แก่ การจ้างงาน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้วัฒนธรรม การใช้การท่องเที่ยวบูรณาการสังคม การยกระดับคุณภาพชีวิต การปกป้องและอนุรักษ์วัฒนธรรม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การสร้างผลิตภัณฑ์ การบริการ การสร้างแนวปฏิบัติ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ยั่งยืนนั้น จึงจำเป็นต้องใช้การวางแผนอย่างเป็นระบบ มีการบริหารจัดการ การลงมือทำ และการประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง (Utheim, 2020)

จากที่กล่าวมาเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนถือว่ามีความสำคัญที่จะทำให้ชุมชนท่องเที่ยวเกิดความยั่งยืน ผ่านการจัดการ การวางแผน การดำเนินการ การติดตามประเมินผลการขับเคลื่อนและการพัฒนา โดยมีเป้าหมายหลักคือการสร้างรายได้ สร้างความรักสามัคคีและพร้อมที่จะร่วมอนุรักษ์ ปกป้องรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนให้คงอยู่ต่อไป

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 36 คน ได้มาโดยวิธีการเจาะจง โดยพิจารณาจากการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว และมีความรู้บริบทเชิงพื้นที่ แบ่งออกตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้ 1) วัตถุประสงค์ที่ 1 จำนวน 18 คน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ประชาชนท้องถิ่น สมาชิกกลุ่มจัดการท่องเที่ยว และชาวบ้าน และ 2) วัตถุประสงค์ที่ 2 จำนวน 18 คน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกลุ่มการจัดการท่องเที่ยว สมาชิกกลุ่มการจัดการท่องเที่ยว ตัวแทนชาวบ้านในชุมชน ตัวแทนผู้ประกอบการที่พัก ร้านอาหาร และร้านค้าแพ

5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

5.2.1 แบบสัมภาษณ์บริบทพื้นที่ มีลักษณะกึ่งโครงสร้าง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 มีประเด็น ดังนี้ ความเป็นมาของหมู่บ้าน วิถีชีวิต ประเพณีและศิลปวัฒนธรรมของหมู่บ้าน และแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านเป็นหมู่บ้านการท่องเที่ยว

5.2.2 แบบสัมภาษณ์กลุ่ม มีลักษณะกึ่งโครงสร้าง มีประเด็นดังนี้ ความเป็นมาของการจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชน การได้มาของสมาชิก การจัดการพื้นที่การท่องเที่ยว การดำเนินการจัดการท่องเที่ยว รูปแบบการจัดการท่องเที่ยว เงื่อนไขของการจัดการพื้นที่การท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของชุมชน

5.2.3 แบบสัมภาษณ์กลุ่ม มีลักษณะแบบกึ่งโครงสร้าง มีประเด็นดังนี้ การวิเคราะห์ SWOT Analysis แนวทางการพัฒนาศักยภาพกลุ่ม การเป็นหมู่บ้านการท่องเที่ยว และเครือข่ายการจัดการท่องเที่ยว

5.2.4 ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) มีประเด็นดังนี้ แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน และผลการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชน

5.2.5 แบบสังเกต มีลักษณะแบบกึ่งโครงสร้าง มีประเด็นดังนี้ สภาพพื้นที่ทางกายภาพ วัฒนธรรมการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว การบริหารจัดการ กิจกรรมการท่องเที่ยว จุดเด่น จุดด้อย อุปสรรคและโอกาส

ผู้วิจัยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือในการวิจัย โดยส่งให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและการใช้คำถาม ซึ่งได้ปรับแก้ไขให้เครื่องมือสามารถสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายการวิจัยได้ชัดเจน

5.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการติดต่อประสานงานกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อกำหนดหมายวันเวลาและสถานที่เก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 4 ครั้ง ดังนี้ ครั้งที่ 1 การสัมภาษณ์ มีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 7 คน ได้แก่ ประชาชนท้องถิ่น ผู้นำชุมชนและชาวบ้าน ครั้งที่ 2 การสัมภาษณ์กลุ่ม มีผู้เข้าร่วมจำนวน 11 คน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกลุ่มการจัดการท่องเที่ยว สมาชิกกลุ่มการจัดการท่องเที่ยว ตัวแทนชาวบ้าน และตัวแทนผู้ประกอบการ ครั้งที่ 3 การสัมภาษณ์กลุ่ม มีผู้เข้าร่วมจำนวน 11 คน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกลุ่มการจัดการท่องเที่ยว สมาชิกกลุ่มการจัดการท่องเที่ยว ตัวแทนชาวบ้านและตัวแทนผู้ประกอบการ ครั้งที่ 4 การสนทนากลุ่ม ประเด็นผลการพัฒนาของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีผู้เข้าร่วมสนทนา จำนวน 7 คน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน และตัวแทนกลุ่มจัดการท่องเที่ยว

5.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการจัดระเบียบข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ตามประเด็นคำถามและวัตถุประสงค์ของการวิจัย จากนั้นผู้วิจัยได้สร้างตารางวิเคราะห์เนื้อหาจากข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลด้วยเครื่องมือในการวิจัย จากนั้นจึงวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา

6. ผลการวิจัย

6.1 บริบทพื้นที่และการวิเคราะห์ศักยภาพชุมชนการท่องเที่ยวหมู่บ้านไฮตาก

6.1.1 บริบทพื้นที่หมู่บ้านไฮตาก จากการศึกษาเอกสารและการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล พบว่าหมู่บ้านไฮตาก ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลลาดค่าง อำเภอกงเรือ จังหวัดเลย มีนายจันทร์เกษม อาจสมบาล เป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านอยู่ในเขตพื้นที่การปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดค่าง อำเภอกงเรือ จังหวัดเลย มีประชากรทั้งสิ้น 375 คนแยกเป็นเพศชาย จำนวน 203 คน ส่วนเพศหญิง จำนวน 172 คน มีครัวเรือน จำนวน 97 ครัวเรือน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม นับถือพุทธศาสนา เดิมนั้นชาวบ้านเคยตั้งหลักแหล่งอาศัยอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติภูเรือมาก่อน มีชื่อหมู่บ้านว่า "บ้านโห่ง" แต่ได้เกิดโรคระบาด ทำให้ชาวบ้านแยกกันไปหาที่ตั้งหลักแหล่งใหม่ ชาวบ้านบางส่วนเดินทางลงไปทางทิศเหนือและได้ตั้งรกรากในเขตตำบลน้ำพุ อำเภอกงเรือ ชาวบ้านบางส่วนเดินทางลงไปทางทิศตะวันตกและได้ตั้งรกรากในเขตตำบลลาดค่าง อำเภอกงเรือ พื้นที่ตั้งของบ้านไฮตากนั้น อยู่ห่างจากอุทยานแห่งชาติภูเรือ 20 กิโลเมตร สูงจากระดับน้ำทะเล 750 เมตร เป็นชุมชนที่มีชาวบ้านหลายพื้นที่ย้ายเข้ามาอาศัยอยู่ และร่วมกันตั้งเป็นหมู่บ้านมากกว่า 60 ปี โดยภาครัฐได้จัดพื้นที่ให้ทำมาหากิน ระยะแรกมีจำนวน 3 ครอบครัวยุคแรกที่ตั้งหมู่บ้านนั้นเป็นพื้นที่สูงอุดมสมบูรณ์ มีน้ำไหลผ่านเรียกว่า "ตาด" และมีต้นไผ่หรือต้นไทรขนาดใหญ่ยืนต้นอยู่ จึงนำมาตั้งชื่อหมู่บ้านว่า "ไฮตาก" ต่อมาได้ผันเสียงเป็น "ไฮตาก" โดยมีผู้กล่าวว่า "ไฮ" คือ ต้นไทรที่มีขนาดใหญ่ ส่วนคำว่า "ตาก" หมายถึงการตากกิ่งก้านสาขาแผ่ขยายออกไป มีวัดโพธิ์ชัยเป็นวัดประจำหมู่บ้าน คนในชุมชนปฏิบัติหลักตามความเชื่อในพุทธศาสนาและฮินดูสองคองสืบลืออย่างเคร่งครัด การตั้งอยู่บนพื้นที่สูงทำให้บ้านไฮตากมีภูมิทัศน์ที่สวยงาม มองเห็นภูเขาสลับซับซ้อนของประเทศไทยและประเทศลาว ซึ่งบริเวณฝั่งประเทศไทยมองเห็นพื้นที่อำเภอด่านซ้าย อำเภอนาแห้ว และ อำเภอกงเรือ ส่วนฝั่งลาวมองเห็นแขวงไชยะบุรี โดยมี "ภูนมสาว" เป็นภูเขาสูงที่มีเรื่องราวและเห็นร่องน้ำสานและร่องน้ำหมันมีระยะทาง 30 กิโลเมตร ชาวบ้านไฮตากจึงใช้ความได้เปรียบทางทุนธรรมชาติเปิดเป็นพื้นที่การท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรมและที่พักแบบโฮมสเตย์ ซึ่งนักท่องเที่ยวบางส่วนเรียกว่า "สวิตเซอร์แลนด์เมืองเลย" (ไทยโรจน์ พวงมณี และคณะ, 2565) และนักท่องเที่ยวบางส่วนเรียกว่า "ไฮตากแลนด์"

การมีทุนทางธรรมชาติ ทุนทางภูมิปัญญาท้องถิ่นและทุนทางวัฒนธรรมของหมู่บ้านไฮตาก จึงส่งผลต่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เช่น ประเพณีสักการะพระพุทธรูปอวตารพระธาตุภูเพ็กจากวัดพระธาตุ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อปี พ.ศ. 2520 ประเพณีฐานบยอดภูเรือ ซึ่งจัดงานช่วงวันสงกรานต์ เดือนเมษายนของทุกปี เพื่อความเป็นสิริมงคลของคนในหมู่บ้านและหมู่บ้านใกล้เคียง จำนวน 5 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านภูเรือ บ้านป่าจันทม บ้านหนองเสือคราง บ้านไฮตาก และบ้านน้ำ อำเภอกงเรือ ส่วนชาวบ้านไปพักอาศัยหรือไปทำงานนอกพื้นที่จะต้องกลับมาช่วยพิธีกรรม ความงามของประเพณี และบรรยากาศของพื้นที่ทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาร่วมงานจำนวนมาก (ไทยโรจน์ พวงมณี และคณะ, 2565) แต่เดิมนั้นชาวบ้านจะเดินทางไปตามเส้นทางลัดผ่านป่าธรรมชาติไปบนอุทยานแห่งชาติภูเรือตั้งแต่เช้ามีด ทั้งนี้เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติภูเรือเกรงว่าการเดินทางตามเส้นทางดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อปัญหาป่าไม้และสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันชาวบ้านใช้พาหนะส่วนตัวเดินทางไปยังบนยอดภูเรือ ดังนั้นเมื่อชาวบ้านขึ้นไปถึง

ยอดภูเรือแล้ว จะบริหารจัดการเป็นชุมชนดังนี้ ขบวนการต้นผึ้ง ขบวนการต้นดอกไม้ และขบวนการผึ้งเต่า โดยชาวบ้านจะนำน้ำปรุงให้เป็นน้ำอบมาจากด้านล่างด้วยการใส่กระบอกผลน้ำเต้าผลขนาดใหญ่ ขึ้นมาส่งน้ำพระพุทธรูปบูชาบรรพตด้วย (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเลย, 2565) ส่วนการเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวนี้ ได้จัดตั้งกลุ่มการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนขึ้นมา โดยมีผู้ใหญ่บ้านเป็นประธาน มีสมาชิกจำนวน 15 คน ร่วมกันบริหารจัดการพื้นที่หมู่บ้าน สร้างระบบการเรียนรู้การท่องเที่ยว การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทำหน้ากากผึ้งเต่า กลุ่มแม่บ้านผลิตอาหารท่องเที่ยว กลุ่มผู้สื่อสารการท่องเที่ยว โดยใช้บ้านผู้ใหญ่บ้านและวัดโพธิ์ชัยเป็นพื้นที่บริหารจัดการท่องเที่ยว และได้ปรับพื้นที่เป็นลานตั้งแคมป์เรียกว่า “ลานพันดาว” และสร้างบ้านพักสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการสัมผัสกับธรรมชาติ โดยมีจุดขายบรรยากาศการตั้งแคมป์ที่มีความเย็นและสัมผัสธรรมชาติอย่างแท้จริง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จึงเรียกว่า “ไฮตากแลนด์” โดยนิยามว่า “ไฮตากแลนด์ คือ แหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติในพื้นที่ภูเขาสูงของอำเภอภูเรือ จังหวัดเลย โดดเด่นด้วยวิวทิวทัศน์ที่งดงามของขุนเขา ทะเลหมอก พระอาทิตย์ขึ้น และความหลากหลายของพืชพรรณท้องถิ่น อากาศเย็นสบายตลอดปี เหมาะสำหรับการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน ถ่ายภาพ และสัมผัสธรรมชาติอย่างแท้จริง” (ภาพที่ 1-2)

ภาพที่ 2 (ซ้าย) มุมสูงบริเวณวัดโพธิ์ชัยที่ติดตั้งกังหันลมและราวกันพื้นที่ ที่ช่วยสร้างบรรยากาศการท่องเที่ยว (ขวา) ภาพมุมสูงของพื้นที่ของบ้านไฮตากที่ถูกนำมาใช้จัดการที่พักและท่องเที่ยว
ที่มา: ไทยโรจน์ พวงมณี, 2568

ภาพที่ 3 (ซ้าย) พื้นที่ลานพันดาว ที่มีลานกางเต็นท์ ร้านกาแฟ และจุดถ่ายภาพ (ขวา) พื้นที่สูงของหมู่บ้านได้ถูกใช้และบริหารจัดการเป็นที่พักแบบการตั้งแคมป์และบ้านเพื่ออำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว
ที่มา: ศุภสิทธิ์ เจริญสุข, 2568

6.1.2 วิเคราะห์พื้นที่ตามองค์ประกอบของการท่องเที่ยวของบ้านไฮตาก จากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน จำนวน 11 คน พบว่า หมู่บ้านไฮตากเป็นพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรม ชาวบ้านเรียกว่า “ไฮตากแลนด์” เนื่องจากมีทะเลภูเขาสูงมอญเป็นขั้นบันไดชันกันสวยงาม มองเห็นได้มูกว้างไกลไปถึงฝั่งประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สำหรับหมู่บ้านไฮตากมีรายละเอียดตามองค์ประกอบการท่องเที่ยวดังนี้

1) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) หรือทรัพยากรการท่องเที่ยว มีดังนี้ (1) วัดโพธิ์ชัย เดิมเป็นวัดป่าถูกพัฒนาขึ้นมาให้เป็นรูปทรงแบบหลวงพระบาง เป็นพื้นที่ใช้ปฏิบัติธรรมของสงฆ์และการทำบุญของชาวบ้านและนักท่องเที่ยว (2) วิถีชีวิตและวัฒนธรรมหมู่บ้านไฮตากที่อยู่แวดล้อมกับการดำเนินชีวิต เช่น ความเชื่อในพุทธศาสนา การทำไร่ทำนา การทำกิจกรรมทางสังคมร่วมกัน รูปแบบบ้านเรือน ที่อยู่อาศัย ยุงข้าว หรือวิธีการปลูกแก้วมังกรและน้ำเต้าเพื่อทำน้ำเต้าเงินน้ำเต้าทองและฝังบึงเต้า สำหรับเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมจำหน่าย (3) วัฒนธรรมการผลิตฝังบึงเต้าที่ได้วางแผนการผลิตตั้งแต่การคัดเลือกลูกน้ำเต้า การเตรียมลูกน้ำเต้าแช่น้ำ การนำเมล็ดภายในออก การเลื่อยหรือฉีกบริเวณตัวน้ำเต้า การขัดแต่ง การตากแห้ง การรองพื้น การร่างแบบ การระบายสี การตัดเส้น และการเคลือบเงาให้สีคงทนสวยงาม โดยนักท่องเที่ยวจะเข้าใจภูมิปัญญาท้องถิ่น ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการอย่างชัดเจน จนสร้างประสบการณ์และทัศนคติที่ดีให้กับนักท่องเที่ยวสู่แรงบันดาลใจต่อการดำเนินชีวิตต่อไป

2) การเข้าถึงการท่องเที่ยว (Accessibility) มีดังนี้ เส้นทางมีความสะดวกต่อการเข้าถึงได้ง่าย มีไฟส่องสว่างตามเส้นทางเข้าหมู่บ้าน เส้นทางพัฒนาจากภาครัฐและชุมชนอย่างต่อเนื่อง

3) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) มีดังนี้ ห้องน้ำสาธารณะ ร้านค้าชุมชน ร้านอาหาร ร้านกาแฟ รถอีแต๋นนั่งชมหมู่บ้าน และสถานพยาบาล

4) ที่พัก (Accommodation) มีดังนี้ ที่พักถูกพัฒนาขึ้นบนฐานของการตั้งแคมป์ การพักร่วมกับเจ้าของบ้าน และการพักในบ้านพักตากอากาศ ส่วนวิธีการเลือกที่พักมีหลายรูปแบบดังนี้ (1) แบบกางเต็นท์ โดยชุมชนได้เตรียมพื้นที่กางเต็นท์ในบริเวณลานที่จัดไว้ โดยเก็บค่าใช้จ่ายต่อคน 150 บาท และ (2) แบบบ้านพักเป็นหลัง มีหลายรูปแบบให้นักท่องเที่ยวเลือกพัก ราคาประมาณ 1,500 บาทพักได้ 2 คน ได้จัดตกแต่งพืชพันธุ์ไม้และจัดมุมมองให้เห็นทัศนียภาพ เพื่อสนองความต้องการพักผ่อนของนักท่องเที่ยวอย่างเต็มที่ และ (3) แบบบ้านพักร่วมกับเจ้าของบ้าน โดยเจ้าบ้านจัดการพื้นที่บ้านให้สะอาดตามหลักการของโฮมสเตย์ เน้นให้นักท่องเที่ยวร่วมทำกิจกรรมกับเจ้าบ้านเพื่อให้มีประสบการณ์การเรียนรู้วิถีการอยู่ การนอน การกินและการทำบุญทางศาสนา

5) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) มีลักษณะสร้างประสบการณ์ทางสุนทริยภาพดังนี้ (1) นั่งรถอีแต๋นชมหมู่บ้านไฮตากและสักการะพระพุทธรูปนาถาบรรพตบนยอดภูเรือ (2) กิจกรรมการวาดหน้ากากฝังบึงเต้า (3) กิจกรรมบายศรีสู่ขวัญและผูกข้อมือเพื่อเป็นสิริมงคล และ (4) จิบกาแฟชมทิวทัศน์ยามเช้า

6.1.3 การวิเคราะห์ SWOT Analysis พบว่า

1) จุดแข็ง (Strength) มีดังนี้ (1) ชุมชนเข้มแข็ง มีเครือข่ายผู้นำท้องถิ่น กลุ่มแม่บ้านเยาวชน พร้อมขับเคลื่อนและพัฒนา (2) มีทำเลและทรัพยากรธรรมชาติที่โดดเด่น (3) มีอัตลักษณ์ชุมชน ได้แก่ ฝังบึงเต้า และความสงบเงียบ (4) ศักยภาพโฮมสเตย์และเกษตรผสมผสานเป็นแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมได้ (5) การจัดพื้นที่พักนักท่องเที่ยว ทั้งรูปแบบบ้านพักและลานกางเต็นท์รูปแบบแคมป์ปิ้ง และ (6) การร่วมกิจกรรมนอกพื้นที่เพื่อประชาสัมพันธ์วัฒนธรรมและการท่องเที่ยวต่อเนื่อง

2) จุดอ่อน (Weakness) มีดังนี้ (1) ขาดทรัพยากร (2) บัณฑิตและข้อมูลแหล่ง
เที่ยวขาดการจัดการและความชัดเจน (3) ขาดแนวทางการบริหารจัดการที่ชัดเจน และ (4) ขาดการจัดการภาพลักษณ์
พื้นที่ภายในหมู่บ้าน และ (5) ขาดงบประมาณสำหรับใช้จัดกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการและการพัฒนาสถานที่
ท่องเที่ยว

3) โอกาส (Opportunities) มีดังนี้ (1) มีหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ องค์การบริหารส่วน
ตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ สำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานวัฒนธรรม สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา องค์การ
บริหารงานจัดการพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยว (อพท.) พร้อมส่งเสริมและสนับสนุนให้หมู่บ้านไฮตาคได้จัดการความรู้
ด้านการท่องเที่ยวและพัฒนาสาธารณูปโภค (2) สถาบันการศึกษาในพื้นที่เข้ามาดำเนินการวิจัย และ (3) กระแสการ
ท่องเที่ยวของประเทศและนานาชาติ

4) อุปสรรค (Threats) (1) สภาพทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อตลาดสินค้านักท่องเที่ยว (2)
กฎระเบียบป่าและที่ดิน ที่อาจจำกัดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และ (3) การแข่งขันจากแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง
ใกล้เคียง

6.1.4 การวิเคราะห์ TOWs Matrix มีผลการวิเคราะห์ดังนี้ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ตารางการวิเคราะห์กลยุทธ์ TOWs Matrix

กลยุทธ์เชิงรุก (SO)	กลยุทธ์เชิงการแก้ไข (WO)
S1+S2+S3+S4+S5+S6+O1+ O2+O3 กลยุทธ์การอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพพื้นที่การ ท่องเที่ยวและพัฒนาทักษะการจัดการท่องเที่ยว	W1+W2+W3+W4+W5+O1+O2+O3 กลยุทธ์การอบรมเชิงปฏิบัติการออกแบบกิจกรรมและการสื่อ ความหมายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
กลยุทธ์เชิงการป้องกัน (ST)	กลยุทธ์เชิงรับ (WT)
S1-S2-S3-S4+S5+S6 +T1+T2+T3 กลยุทธ์การอบรมเชิงปฏิบัติการเสริมสร้างความเข้มแข็ง ของสมาชิกกลุ่มและการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้การ ท่องเที่ยว	W1+W2+W3+W4+W5+T1+T2+T3 กลยุทธ์การอบรมเชิงปฏิบัติการการเป็นเจ้าบ้านที่ดีและ การตลาดการท่องเที่ยว

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พบว่า ใช้กลยุทธ์การขับเคลื่อนหมู่บ้านไฮตาคในฐานะ
หมู่บ้านการท่องเที่ยวด้วยกลยุทธ์การอบรมเชิงปฏิบัติการ

6.1.5 แนวทางการจัดกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวหมู่บ้านไฮตาคด้วยเทคนิค
การวิเคราะห์ TOWs Matrix (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 แสดงกลยุทธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ TOWS Matrix ได้แก่ กลวิธี การดำเนินกิจกรรมและผู้เกี่ยวข้อง

กลวิธี	การดำเนินการ	ผู้เกี่ยวข้อง
กลยุทธ์เชิงรุก (SO) กลวิธีการอบรมเชิงปฏิบัติ พัฒนาศักยภาพพื้นที่การ ท่องเที่ยวและพัฒนาทักษะการ จัดการท่องเที่ยว	การอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาพื้นที่ และภูมิทัศน์การท่องเที่ยว และ ทักษะการจัดการท่องเที่ยวโดย ชุมชนที่ได้มาตรฐาน	1. คณะนักวิจัย 2. นักวิชาการท่องเที่ยว 3. องค์การบริหารส่วนตำบลลาดค่าง 4. อำเภอกุเรือ 5. หน่วยงานการท่องเที่ยว
กลยุทธ์เชิงการแก้ไข (WO) กลวิธีการอบรมเชิงปฏิบัติ ออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว และการสื่อความหมายการ ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	การอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนากิจกรรม การท่องเที่ยวทางธรรมชาติและ วัฒนธรรม และการอบรมการเป็นผู้ สื่อความหมายการท่องเที่ยวให้กับ สมาชิกกลุ่ม	1. คณะนักวิจัย 2. นักวิชาการท่องเที่ยว 3. องค์การบริหารส่วนตำบลลาดค่าง 4. อำเภอกุเรือ 5. หน่วยงานการท่องเที่ยว
กลยุทธ์เชิงการป้องกัน (ST) กลวิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการ เสริมสร้างความเข้มแข็งของ สมาชิกกลุ่มและการสร้าง เครือข่ายการเรียนรู้การ ท่องเที่ยว	การอบรมเชิงปฏิบัติการการ ทบทวนแนวทางการบริหารจัดการ และการค้นหาแนวทางการสร้าง ความเข้มแข็งให้กับกลุ่มจัดการ ท่องเที่ยวโดยชุมชน และการอบรม เชิงปฏิบัติการสร้างเครือข่ายการ ท่องเที่ยวในพื้นที่และนอกพื้นที่	1. คณะนักวิจัย 2. นักวิชาการท่องเที่ยว 3. องค์การบริหารส่วนตำบลลาดค่าง 4. อำเภอกุเรือ 5. หน่วยงานการท่องเที่ยว
กลยุทธ์เชิงรับ (WT) การอบรมเชิงปฏิบัติการการเป็น เจ้าบ้านที่ดีและการตลาดการ ท่องเที่ยว	การอบรมเชิงปฏิบัติการการเป็นเจ้า บ้านที่ดีและการตลาดการท่องเที่ยว โดยการใช้สื่อสมัยใหม่ที่เข้าถึง กลุ่มเป้าหมาย	1. คณะนักวิจัย 2. นักวิชาการท่องเที่ยว 3. องค์การบริหารส่วนตำบลลาดค่าง 4. อำเภอกุเรือ 5. หน่วยงานการท่องเที่ยว

จากตารางที่ 2 พบว่า กลวิธีดำเนินการขับเคลื่อนหมู่บ้านการท่องเที่ยวบ้านไฮตาก มี 4 กลยุทธ์ 4 กลวิธี โดยใช้วิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและทักษะ โดยมีภาครัฐ ภาคเอกชน นักวิชาการใน และนอกพื้นที่เป็นผู้ร่วมดำเนินการพัฒนา

6.1.6 แนวทางการพัฒนาชุมชนจากหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องท่องเที่ยว พบว่า การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านไฮตาก ตำบลลาดค่าง อำเภอกุเรือ จังหวัดเลย ควรสร้างความร่วมมือกับกลุ่มบุคคล องค์กรทั้ง ภาครัฐและเอกชนภายในและนอกหมู่บ้าน อำเภอและจังหวัด เพื่อให้ลงพื้นที่เข้ามาหนุนเสริมศักยภาพการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ และการอบรมเชิงปฏิบัติการสร้างความรู้ความเข้าใจอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เช่น กิจกรรมการพัฒนาพื้นที่ และสาธารณูปโภคให้เอื้ออำนวยต่อการจัดการท่องเที่ยว มีรายละเอียดดังนี้

1) กลุ่มการจัดการท่องเที่ยว มีดังนี้ (1) การบริหารจัดการคน งาน และงบประมาณบนฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนที่เป็นระบบ โดยกำหนดแผนงานท่องเที่ยวชุมชนที่ชัดเจน (2) การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวบ้านโฮดากที่ชัดเจน เช่น เส้นทางท่องเที่ยว ราคาค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว โดยประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางสื่อที่หลากหลายเพื่อสร้างการรับรู้ให้นักท่องเที่ยว (3) จัดเตรียมบุคลากรให้มีทักษะด้านการจัดการความปลอดภัย การช่วยเหลือผู้ป่วยหรือประสานความร่วมมือกับสถานพยาบาล โรงพยาบาลส่วนตำบลและหน่วยกู้ภัย และ (4) การติดตั้งป้ายสื่อความหมายและจุดการท่องเที่ยว

2) ชาวบ้านในชุมชน มีดังนี้ (1) เป็นเจ้าบ้านที่ดีในการต้อนรับนักท่องเที่ยว (2) เตรียมปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่หน้าบ้านให้สวยงาม เพื่อหนุนเสริมบรรยากาศการท่องเที่ยวของชุมชน (3) เป็นผู้ให้ข้อมูลการท่องเที่ยวในพื้นที่หมู่บ้าน อำเภอและจังหวัดแก่นักท่องเที่ยว (4) จำหน่ายอาหาร เครื่องดื่มของที่ระลึก หรือผลผลิตทางเกษตรกรรม และที่พักในราคาที่เหมาะสม โดยได้กำหนดและแจ้งราคาให้ทราบอย่างชัดเจน และ (5) การให้ความสะดวกในมิติต่าง ๆ และความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว

3) ภาครัฐในพื้นที่อำเภอภูเรือ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลลาดค่าง และอำเภอภูเรือ มีแนวทางดังนี้ (1) กำหนดยุทธศาสตร์และกลยุทธ์การท่องเที่ยวชุมชน (2) หนุนเสริมสาธารณูปโภคและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีคุณภาพตามแนวคิดหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงสุนทรียภาพ (3) ทำการตลาดและประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านเว็บไซต์ และสื่อสังคมออนไลน์ (4) เอื้ออำนวยความสะดวกและให้แนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมกับการใช้พื้นที่หมู่บ้านโฮดากจัดการท่องเที่ยว และ (5) จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวหนุนเสริมร่วมกับหมู่บ้านโฮดาก

6.2 การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนหมู่บ้านโฮดาก พบว่า เป็นการใช้อย่างได้เปรียบทางทุนธรรมชาติและวัฒนธรรมจัดการท่องเที่ยว โดยมีจุดแข็ง คือ บรรยากาศและวัฒนธรรมดีมีเสน่ห์ มีรายละเอียดดังนี้

6.2.1 การบริหารจัดการท่องเที่ยว พบว่า มีการจัดการระบบบุคลากรและระบบงานด้วยวิธีการมีส่วนร่วม พื้นที่การบริหารจัดการและการประชุมสมาชิกกลุ่มใช้ลานพันดาวและวัดโพธิ์ชัย โดยมีผู้ใหญ่บ้านเป็นหัวหน้ากลุ่มการจัดการท่องเที่ยว

6.2.2 รูปแบบการจัดการท่องเที่ยว พบว่า การจัดการท่องเที่ยวหมู่บ้านโฮดากเป็นการจัดการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรม ที่มีนักท่องเที่ยวประสานงานเข้ามาท่องเที่ยวตลอดทั้งปี เนื่องจากอากาศเย็นสดชื่นและสบาย สำหรับช่วงที่นักท่องเที่ยวเข้ามาจำนวนมากคือช่วงปลายฝน คือระหว่างเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนมกราคม เนื่องจากอากาศหนาวเย็น มีความเหมาะสมกับการท่องเที่ยวรูปแบบการตั้งแคมป์ และยังเป็นช่วงที่เกษตรกรมีผลผลิตจากการปลูกตามไร่และบริเวณบ้าน เช่น ผักพื้นบ้าน ผลไม้ เช่น อโวคาโด และแก้วมังกรโดยนำมาจำหน่ายในตลาดชุมชนที่ตั้งอยู่บริเวณวัดโพธิ์ชัย ซึ่งส่งผลต่อการสร้างบรรยากาศการท่องเที่ยวชุมชนที่เป็นวิถีชีวิตชาวบ้านด้วย ส่วนรายละเอียดการจัดการท่องเที่ยวหมู่บ้านโฮดากมีดังนี้

1) การท่องเที่ยวตามโปรแกรมที่กลุ่มการจัดการท่องเที่ยวกำหนดขึ้น ใช้เวลาท่องเที่ยวขึ้นชมธรรมชาติ และศิลปะวัฒนธรรม ใช้เวลา 2 วัน 1 คืน มีรายละเอียดวันที่ 1 ดังนี้ (1) จุดเช็คอินลานพันดาว (2) วัดโพธิ์ชัย ไหว้พระพุทธรูปศักดิ์ประจำหมู่บ้าน ขึ้นชมสถาปัตยกรรมแบบท้องถิ่น (3) หมู่บ้านโฮดาก ได้สัมผัสวิถีชีวิตวัฒนธรรมการอยู่อาศัย (4) จุดชมวิวมหาหมู่บ้านโฮดาก ขึ้นชมวิถีเกษตรกรรมปลูกแก้วมังกร และน้ำเต้า (5) อุทยานแห่งชาติภูเรือไหว้พระพุทธรูปนาวาบรรพต (6) ทำพิธีบายศรีสู่ขวัญและผูกข้อมือ ร่วมรับประทานอาหารท้องถิ่น จากนั้นจึงพักผ่อนตามอัธยาศัย สำหรับการเดินทางท่องเที่ยวใช้รถอีแต็กเดินทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวโดยผู้ขับรถอีแต็กเป็นผู้สื่อความหมายระหว่างการเดินทางและในแต่ละจุดของการท่องเที่ยว ส่วนวันที่ 2 นักท่องเที่ยวจะเดินสัมผัสพื้นที่

ท่องเที่ยวบ้านไฮตากตามอัธยาศัย โดยที่พักแต่ละแห่งได้เตรียมอาหารเช้าไว้บริการ หรือหากไม่มีบริการ จะมีร้านค้าร้านอาหาร ร้านกาแฟจำหน่าย ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถนั่งรับประทานและดื่มกาแฟพร้อมกับชื่นชมธรรมชาติของทะเลหมอกที่สวยงามได้ในช่วงเช้าและตลอดทั้งวันได้

2) การท่องเที่ยวรูปแบบแคมป์ปิ้งที่สามารถเลือกกางเต็นท์ได้ตามอัธยาศัย โดยนักท่องเที่ยวจะเดินทางเข้าพื้นที่ท่องเที่ยวและที่พักหมู่บ้านไฮตากด้วยรถยนต์หรือรถมอเตอร์ไซด์ส่วนตัว ซึ่งได้ติดต่อประสานงานกับสถานประกอบการที่พักเพื่อค้างคืนและการใช้พื้นที่ลานกางเต็นท์ นอกจากนี้ยังมีพื้นที่การทำกิจกรรมที่ชุมชนจัดเตรียมไว้ เช่น เก้าอี้หวาย หอน้ำ ไฟส่องสว่าง มีบริเวณนั่งดื่มเครื่องดื่มและอาหารปิ้งย่าง

6.2.3 กิจกรรมการท่องเที่ยว มีดังนี้ 1) กิจกรรมการนั่งรถอีแต๊กชมพื้นที่การท่องเที่ยวบ้านไฮตาก เชื่อมโยงไปยังอุทยานแห่งชาติภูเรือ 2) กิจกรรมการวาดภาพระบายสีหน้าากผีbungเต้า เป็นกิจกรรมสะท้อนวิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรมหมู่บ้านไฮตาก โดยชุมชนจัดได้เตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือไว้ให้ ได้แก่ สี พู่กัน น้ำล้างพู่กัน สเปรย์เคลือบ ดินสอ และน้ำเต้าที่ได้ทำความสะอาดแล้วมาเจาะตา ผ่าด้านหลังให้โปร่ง ทาสีรองพื้นและวาดลายเส้นไว้ให้นักท่องเที่ยวได้ทำกิจกรรมต่อไป จากนั้นปราชญ์ท้องถิ่นจะแนะนำวิธีการระบายสีและการตัดเส้นให้สวยงาม เมื่อนักท่องเที่ยวทำเสร็จแล้วจะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความรู้สึกจากการร่วมทำกิจกรรมท่องเที่ยว 3) การสวมหน้ากากผีbungเต้าถ่ายภาพจากจุดเช็คอิน (Check-in) และบริเวณสถานประกอบการที่พักที่เตรียมหน้ากากผีbungเต้าไว้บริการ นักท่องเที่ยวที่ต้องการถ่ายภาพเก็บประสบการณ์ร่วมกับบรรยากาศของบ้านไฮตากที่สวยงาม

6.2.4 ผลการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านไฮตาก มีรายละเอียดดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการ มีดังนี้ (1) มีคณะกรรมการบริหารจัดการชัดเจน (2) การแบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบชัดเจน (3) การดำเนินการเป็นระบบ และ (4) การสร้างความร่วมมือกับภาครัฐและเครือข่ายการท่องเที่ยว 2) ด้านศักยภาพบุคลากร มีดังนี้ (1) มีทักษะการต้อนรับนักท่องเที่ยวและการเป็นเจ้าบ้านที่ดี (2) มีทักษะการสื่อสารการท่องเที่ยวพื้นที่หมู่บ้านไฮตากและใกล้เคียง (3) มีทักษะผลิตสินค้าทางวัฒนธรรม ได้แก่ ผีbungเต้า และอาหารต้อนรับนักท่องเที่ยว (4) มีความรู้ความเข้าใจบริบทพื้นที่หมู่บ้านไฮตาก วิถีชีวิตชุมชน และวัฒนธรรมที่พึ่งพาเกษตรกรรม และ (5) มีความคิดสร้างสรรค์ผลิตผีbungเต้าจำหน่าย และจัดกิจกรรมวาดหน้าากผีbungเต้า 3) ด้านรายได้ มีดังนี้ (1) จากที่พัก การจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร และการจัดการท่องเที่ยว (2) การเป็นวิทยากรอบรมเชิงปฏิบัติการทำผีbungเต้า (3) การจำหน่ายผลไม้แห้งให้กับกลุ่มผลิตผีbungเต้า และ (4) การได้รับเชิญไปเดินพาเหรดหรือการแสดงสื่อสารวัฒนธรรม 4) ด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ มีดังนี้ (1) ใช้สื่อสังคมออนไลน์สื่อสารการท่องเที่ยว (2) การร่วมงานประเพณีผ้าไหม งานดอกฝ้ายเมืองเลย และงานส่งเสริมการท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่จังหวัดเลยจัดขึ้นเพื่อการตลาดและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว

7. อภิปรายผล

7.1 บริบทพื้นที่และบริบทการจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านไฮตาก ตำบลค่าง อำเภอกุเรียว จังหวัดเลย พบว่า บ้านไฮตากเป็นหมู่บ้านการท่องเที่ยวที่มีอัตลักษณ์ของพื้นที่ที่สงบและมีความเป็นธรรมชาติสูงผสมผสานกับวัฒนธรรมผีbungเต้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น บุคลากรในชุมชนมีความเชื่อความศรัทธาในพุทธศาสนาอย่างแรงกล้าจากการปฏิบัติตามประเพณีสิบสองเดือน และประเพณีสักการะพระพุทธรูปนาบวรพต จึงนำจุดแข็งมาจัดการท่องเที่ยวเพื่อสร้างคุณค่า และสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน สอดคล้องกับ ไทยโรจน์ พวงมณี และคณะ (2566) ที่กล่าวว่า พื้นที่

ธรรมชาติและวิถีชีวิตชาวบ้านที่เรียบง่ายมีความเหมาะสมกับการจัดการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสุนทรียภาพ สำหรับการจัดการท่องเที่ยวบ้านไฮตานั้นได้จัดตั้งกลุ่มการจัดการท่องเที่ยวขึ้นเพื่อจัดการท่องเที่ยวต้องร่วมกันกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาให้ชัดเจน ดังที่ Chechelashvili & Malania (2024) กล่าวว่า พื้นที่และแหล่งท่องเที่ยวต้องมีการจัดการเชิงกลยุทธ์ โดยพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาระดับองค์กรท่องเที่ยวแต่ละแห่ง สอดคล้องกับ วัลลภ วรณโอสถ (2561) ที่กล่าวว่า การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ประสบความสำเร็จนั้นชุมชนต้องร่วมคิดวิเคราะห์ วางแผนดำเนินการ และสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาครัฐและเอกชน ทั้งนี้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้มีมาตรฐาน แต่ยังคงเรื่องราวทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางปัญญาและทุนทางธรรมชาติ ซึ่งหมู่บ้านไฮตากตั้งอยู่บนเนินเขาสูงผสมผสานกับที่ราบ จึงมีศักยภาพด้านสุนทรียภาพของพื้นที่และทิวทัศน์ และสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ลานกางเต็นท์ ที่พัก ร้านอาหาร ร้านกาแฟ มุมถ่ายภาพ สอดคล้องกับ ชง คำเกิด และคณะ (2564) ไทยโรจน์ พวงมณี และคณะ (2566) ที่กล่าวว่า การจัดการท่องเที่ยวชุมชนนั้นต้องจัดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้แตกต่างและโดดเด่น เน้นชุมชนเป็นผู้ผลิตและดำเนินจัดกิจกรรมท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามการพัฒนาพื้นที่การท่องเที่ยวหมู่บ้านไฮตากนั้น ภาครัฐในพื้นที่ได้กำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว โดยมุ่งให้ชุมชนมีรายได้เสริมจากอาชีพเกษตรกรรมเพื่อการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี ดังที่ องค์การบริหารส่วนตำบลลาดค่าง (2568) ระบุว่า องค์การบริหารส่วนตำบลลาดค่าง อำเภอกงเรือ จังหวัดเลยมีนโยบายที่ว่า “เศรษฐกิจรุ่งเรือง ประชาชนอยู่ดีกินดี การศึกษามีคุณภาพ และส่งเสริมการท่องเที่ยว” โดยมี (1) การปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคที่ได้มาตรฐาน (2) ส่งเสริมบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน และ (3) ส่งเสริมและพัฒนาการแหล่งท่องเที่ยวให้สวยงาม

7.2 การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนหมู่บ้านไฮตาก พบว่า เป็นการจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยมีภาครัฐเข้ามาหนุนเสริมการดำเนินการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง โดยใช้ประเด็นทางวัฒนธรรมผีบั้งเต้าและใช้พื้นที่ทางเกษตรกรรมที่ปรับมาเป็นพื้นที่พัก และลานการตั้งแคมป์ปิ้งเป็นจุดขายการท่องเที่ยว ได้จัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อให้สมาชิกร่วมขับเคลื่อนและพัฒนากลุ่มให้มีความรู้ความเข้าใจด้านการบริหารจัดการกลุ่มอย่างเป็นระบบ การประสานงานและการตลาด การเป็นผู้สื่อความหมาย การทำกิจกรรมการท่องเที่ยว การกำหนดเส้นทางท่องเที่ยว การจัดการขยะมูลฝอย การดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความพร้อมของเงื่อนไขเหล่านี้ทำให้การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนหมู่บ้านไฮตากมีศักยภาพและคุณภาพ สอดคล้องกับ อัญชลี ศรีเกตุ (2565) ที่พบว่า การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้ประสบผลสำเร็จนั้นกลุ่มการจัดการท่องเที่ยวต้อง (1) วางแผนจัดการท่องเที่ยวตามมาตรฐานความยั่งยืน (2) สร้างอัตลักษณ์การท่องเที่ยว (3) จัดโปรแกรมการท่องเที่ยว และ (4) สร้างเครือข่าย การวางแผนและจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวให้สวยงาม ซึ่งการดำเนินการจัดการพื้นที่ธรรมชาติและวัฒนธรรมผีบั้งเต้าด้วยการพัฒนาให้เป็นปัจจัยดึงดูดใจ จึงทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาหมู่บ้านไฮตากอย่างต่อเนื่องและบอกต่อถึงมิตรภาพและความงดงามของพื้นที่ไปยังนักท่องเที่ยวคนอื่น ๆ สอดคล้องกับ Utheim (2020) ที่กล่าวว่า การพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้สวยงาม มีสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อม และการบริการมีคุณภาพ ก็ย่อมช่วยให้หมู่บ้านไฮตากสามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจและรายได้ของชุมชนให้ดีขึ้นได้ โดยมีตัวชี้วัด เช่น การสร้างงานให้กับคนในชุมชน และการมีธุรกิจใหม่เกิดขึ้น เช่น ธุรกิจที่พัก ธุรกิจของที่ระลึก และธุรกิจผู้ประกอบการอาหารและเครื่องดื่ม

สำหรับคำว่า “ไฮตากแลนด์” ตามมุมมองของนักท่องเที่ยวจากการรับรู้ของกลุ่มการจัดการท่องเที่ยวหมู่บ้านไฮตาก คือ “จุดหมายปลายทางที่ซ่อนตัวอยู่ในขุนเขาของภูเรือ ที่ธรรมชาติยังคงความงามแบบดิบ ๆ ไม่ปรุงแต่ง บรรยากาศเงียบสงบ อากาศเย็นสบาย และวิวดอกหมอกยามเช้าที่สวยงามเหมาะสำหรับสายพักผ่อนและสายธรรมชาติ และนักท่องเที่ยวที่กำลังมองหาที่พักจากชีวิตวุ่นวาย” พบว่า รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวหมู่บ้านไฮตาก มี 2 รูปแบบดังนี้ 1) การท่องเที่ยวหมู่บ้านไฮตากด้วยตนเอง และ 2) การท่องเที่ยวหมู่บ้านไฮตากตามโปรแกรมการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาเป็นกลุ่ม เพื่อการตั้งแคมป์นอนท่ามกลางธรรมชาติ มีกิจกรรมการปิ้งย่างอาหาร การฟังเพลง การนั่งดื่ม การสนทนากับกลุ่มเพื่อน การเดินสัมผัสกับกลิ่นไอธรรมชาติและวิถีวัฒนธรรม โดยนักท่องเที่ยวมีอายุระหว่าง 25-50 ปี มีประสบการณ์การท่องเที่ยว และมีงบประมาณส่วนใหญ่ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีคุณภาพในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ที่พัก อาหาร เครื่องดื่มและบริการด้วยใจจากแหล่งท่องเที่ยว สอดคล้องกับ ญัตติพัชร มณีโรจน์ (2560) ที่กล่าวว่า การจัดการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวประทับใจและกลับมาท่องเที่ยวซ้ำนั้น จะต้องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ที่พัก ที่จอดรถ ตลาดชุมชน ร้านอาหาร ห้องน้ำสาธารณะ ป้ายสื่อความหมาย ป้ายเส้นทางท่องเที่ยว และป้ายสื่อสารพื้นที่ให้บริการ เมื่อประกอบกันได้อย่างเหมาะสมจะช่วยสร้างบรรยากาศการท่องเที่ยวที่เป็นระบบขึ้น สอดคล้องกับ ดาวรุ่ง พักทอง และ วงศ์ลัดดา วีระไพบูลย์ (2566) ที่กล่าวว่า พื้นที่การท่องเที่ยวที่มีการบริหารจัดการให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมการตั้งแคมป์ก่อกองไฟ การทำอาหารและการนอนพักผ่อนท่ามกลางธรรมชาติที่มีอากาศเย็นสบาย ย่อมสร้างความสุขและสุนทรียภาพกับการเข้ามาท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงการศึกษาของบ้านไฮตากที่หน่วยงานภาครัฐและเอกชนประสานงานเข้ามาศึกษาดูงานวัฒนธรรมผิบบึงเต้าและเกษตรกรรม โดยมาท่องเที่ยวเป็นหมู่คณะ ทั้งรูปแบบที่ต้องการเข้ามาพักหรือไม่พักในพื้นที่

8. สรุปผลการวิจัยและองค์ความรู้ใหม่

บ้านไฮตากเป็นหมู่บ้านการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านสถานที่ท่องเที่ยวและวัฒนธรรม และสร้างสาธารณูปโภคเพื่อสร้างบรรยากาศการท่องเที่ยว เช่น กังหันลม หอวัดอุณหภูมิและการจัดตกแต่งพื้นที่ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวเป้าหมาย ซึ่งกลุ่มการจัดการท่องเที่ยวได้พัฒนาการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง โดยพัฒนาบุคลากร ทรัพยากรท่องเที่ยว ที่พักและกิจกรรมท่องเที่ยว สำหรับการจัดการท่องเที่ยว 2 รูปแบบ คือ รูปแบบการท่องเที่ยวด้วยตนเอง และรูปแบบการท่องเที่ยวเรียนรู้วิถีชีวิตวัฒนธรรม ส่วนที่พักแรมมี 2 รูปแบบคือรูปแบบแคมป์ปิ้งแบบกางเต็นท์ (Tent Camping) และรูปแบบบ้านพัก สำหรับองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากการวิจัยคือการจัดการท่องเที่ยวรูปแบบแคมป์ปิ้งแบบกางเต็นท์ โดยเป็นการตั้งเต็นท์ในพื้นที่ธรรมชาติที่อยู่ร่วมกับที่พักอย่างเช่นลานพินดาว เพื่อสัมผัสกับอัตลักษณ์ของความเย็นของอากาศและธรรมชาติที่ผสมผสานกันอย่างงดงาม โดยชุมชนได้บริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำ ไฟฟ้าส่องสว่าง พื้นที่จอดรถ พื้นที่ลานกางเต็นท์และปรุงอาหารอาหารและเครื่องดื่ม

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ ได้แก่ อำเภอภูเรือ และองค์การบริหารส่วนตำบลลาดค่างนำข้อมูลไปวางแผนการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนและกลุ่มการจัดการท่องเที่ยวเพื่อให้บ้านไฮตากเป็นพื้นที่ที่มีความพิเศษและมีอัตลักษณ์ เช่น การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนรูปแบบแคมป์ปิ้ง การกำหนดอัตลักษณ์ของการท่องเที่ยวบ้านไฮตาก การเตรียมผู้ประกอบการ ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องให้มีความคิดสร้างสรรค์ มีระบบการบริหารจัดการที่มีระบบและปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการของนักท่องเที่ยวและกระแสการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

9.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรวิจัยพัฒนาพื้นที่และการจัดการท่องเที่ยวหมู่บ้านไฮตากบนฐานการรับรู้ภาพลักษณ์ไฮตากแลนด์ที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่อำเภอภูเรือและกระแสการท่องเที่ยวระดับนานาชาติ

เอกสารอ้างอิง

- ไทยโรจน์ พวงมณี, ศษส. เจริญสุข และสุภาวดี สำราญ. (2565). อัตลักษณ์และสุนทรียภาพของหน้าากผีbungเต่าที่ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวบ้านไฮตาก อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย. *มังรายสาร*, 10(2), 67-81.
- ไทยโรจน์ พวงมณี, ณศิริ ศิริพริมา และศษส. เจริญสุข. (2566). การพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวของชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านพองหนิบ (ชทพ.) ตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย. *วารสารเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืน*, 5(2), 1-24.
- ณัฐพัชร มณีโรจน์. (2560). การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน. *วารสารวิชาการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 13(2), 25-46.
- ดาวรุ่ง พักทอง และวงศ์ลัดดา วีระไพบุลย์. (2566). ประสบการณ์การตั้งแคมป์ที่ส่งผลต่อความภักดีของจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยว: บทบาทตัวแปรส่งผ่านของการแสวงหาความแปลกใหม่และความสนุกสนาน. *วารสารบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 7(1), 26-48.
- ธง คำเกิด, อุทุมพร เรืองฤทธิ์, เพียงฤทัย เสงี่ยมศิลป์, จิตราภรณ์ เถรวัตร และชิดชนก มากจันทร์. (2564). การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบนฐานรากวิถีชีวิตชุมชนอย่างยั่งยืนของตำบลต้นตาล อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี. *คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิศูนย์สุพรรณบุรี*
- วัลลภ วรรณโอสถ. (2561). รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน OTOP นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเลย. (2568). *D-HOPE การท่องเที่ยวชุมชนบ้านไฮตาก หมู่ที่ 2 ตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย*. สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2568. จาก <https://loei.cdd.go.th/wp-content/uploads/sites/55/2021/12/AW->
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเลย. (2565). *สงวนพระพุทธรูปาวรรพต*. สืบค้นเมื่อ 2 สิงหาคม 2568. จาก https://loei.m-culture.go.th/th/db_28_loei_8/67575
- องค์การบริหารส่วนตำบลลาดค่าง อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย. (2568). *แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2566 -2570) ฉบับแก้ไขและเพิ่มเติม ครั้งที่ 2 /2567*. สืบค้นเมื่อ 6 สิงหาคม 2568. จาก <https://ladkang.go.th/public/list/data/detail/Id/3303/menu/1196/page/1/catid/2>

องค์การบริหารส่วนตำบลลาดค่าง. (2568). *ข้อมูลพื้นฐาน*. สืบค้นเมื่อ 2 สิงหาคม 2568. จาก

<https://ladkang.go.th/public/list/data/index/menu/1168>

อัญชลี ศรีเกตุ. (2565). การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนสู่วิถีที่ยั่งยืน. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์*, 8(2), 270-279.

Chechelashvili, M. & Malania, E. (2024). The Role of Management in Tourism. *Conference: X International Scientific and Practical Conference "Topical Aspects of Modern Scientific Research*. P.13-15. Tokyo, Japan. Retrieved on August 25, 2025, from https://www.researchgate.net/publication/380375437_THE_ROLE_OF_MANAGEMENT_IN_TOURISM

Stoddard, J.E., Pollard, C. E. & Evans, M.R. (2012). The Triple Bottom Line: A Framework for Sustainable Tourism Development. *Journal of Hospitality & Tourism Administration*, 13(3), 233-258.

Barten, M. (2024). *Tourism Management: All You Need to Know About Tourism*. Retrieved on September 5, 2025, from <https://www.revfine.com/tourism-management/#what-is-tourism-management>

Utheim, H. (2020). *What is the Definition of Sustainable Tourism. What Impact Do we Have*. Retrieved on September 2, 2025, from <https://travelopment.com/what-is-the-definition-of-sustainable-tourism-what-impact-do-we-have/>